

Mikrofonen på Engelen

Berättelse

En vanlig kväll med en hemlig dröm

En kväll i maj 1999 rörde sig Özz Nûjen mellan borden på restaurang Engelen i Gamla stan i Stockholm. Han var servitör. Han tog beställningar, bar fram mat och dryck och såg till att gästerna hade det bra. Utåt sett var det en helt vanlig arbetskväll. Men inom honom fanns något annat: en dröm som han ännu inte hade vågat förverkliga.

Vid den här tiden gick Özz också på teaterskola. Han var med andra ord ung och sökande, och han hade redan börjat fundera över ett liv på en scen. Det som lockade honom mest var dock inte den klassiska teatern, utan något helt annat – det som hände flera kvällar i veckan på Engelen egen lilla scen.

Scenen vid sidan av jobbet

Engelen var nämligen inte vilken restaurang som helst. Här uppträdde standupkomiker, och Özz hade haft den bästa tänkbara utsiktsplatsen: han hade stått vid sidan och tittat på dem medan han arbetade. Kväll efter kväll hade han sett hur en komiker kan ta kommandot över ett rum, hur rätt ord vid rätt tillfälle kan få en hel lokal att brista ut i skratt. Ju mer han såg, desto starkare blev känslan av att han ville stå där själv.

Men att vilja är en sak och att våga en annan. Att kliva fram framför en publik, ensam, med bara en mikrofon och sina egna tankar, är något av det mest utsatta man kan göra. Om skämten inte landar finns ingen att gömma sig bakom. Den rädslan hade hållit många tillbaka, och länge höll den tillbaka Özz också.

Ögonblicket vid mikrofonen

Så kom kvällen då han fick chansen att prova på restaurangens scen. När han tog mikrofonen i handen slog hjärtat hårt. Han hade ingen aning om hur det skulle gå. Skulle publiken skratta, eller skulle hans ord mötas av pinsam tystnad? Det är just den osäkerheten som gör en standupkomikers första gång så skrämmande, eftersom man inte har något att luta sig mot förrän man har provat.

Sedan började han prata. Han utgick från sin egen blick på tillvaron och vågade säga saker på sitt eget sätt. Till en början kom skratten försiktigt, lite trevande. Men snart spred de sig från bord till bord, tills nästan hela lokalen skrattade med. Det gick långt bättre än han hade vågat hoppas. Under några minuter hade den nervöse servitören förvandlats till någon som behärskade scenen, och som njöt av det.

Från en kväll till en karriär

Kvällen blev en vändpunkt. Eftersom debuten gick så bra fick Özz ansvaret för hela komikverksamheten på Engelen. Plötsligt hade han inte bara provat – han hade ett ben in i standupvärlden, en plats där han kunde öva, misslyckas, lära sig och växa. Med åren skulle han gå

från den lilla scenen i Gamla stan till stora salonger och fullsatta turnéer, och han skulle bli känd för en humor som vågar ta upp politik, makt och svåra samhällsfrågor.

Det finns något att ta med sig i den här bilden. En av Sveriges mest profilerade komiker började inte med ett stort genombrott eller en färdig plan. Han började som en nervös servitör som länge stod vid sidan och tittade på, tills han en kväll bestämde sig för att själv ta mikrofonen. Ibland är det just det steget – från att titta på till att våga prova – som är det allra svåraste, och samtidigt det som förändrar allt.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en servitör	en person som bär mat och dryck till gästerna
en beställning	det en gäst ber att få äta eller dricka
förverkliga	göra verklighet av något, till exempel en dröm
sökande	osäker på vad man vill, på väg att hitta sin väg
en utsiktsplats	en plats varifrån man har bra överblick
ta kommandot	bestämna och leda, ha kontroll över en situation
brista ut i skratt	börja skratta plötsligt och starkt
utsatt	i en känslig situation där man kan göra bort sig
landa	här: lyckas, ge önskad effekt (om ett skämt)
trevande	försiktig och osäker
behärska	klara av något riktigt bra
en vändpunkt	ett ögonblick då något förändras helt
en debut	första gången man gör något offentligt
profilerad	välkänd och med en tydlig egen stil

Läsförståelsefrågor

1. Vad var Özz arbete på Engelen den här kvällen?
 1. Han var komiker
 2. Han var servitör
 3. Han var kock
2. Vad gjorde Özz vid sidan av sitt jobb vid den här tiden?
 1. Han gick på teaterskola
 2. Han drev en restaurang
 3. Han skrev en bok
3. Varför hade Özz “den bästa tänkbara utsiktsplatsen”?
 1. Han satt alltid i publiken
 2. Han stod vid sidan och såg komikerna medan han arbetade
 3. Han bodde ovanför restaurangen
4. Vad menar texten gör en standupkomikers första gång så skrämmande?
 1. Att lokalen är mörk
 2. Att man inte vet hur publiken ska reagera och inte har något att luta sig mot
 3. Att man måste lära sig många skämt utantill
5. Hur reagerade publiken till slut?
 1. De satt helt tysta
 2. De gick hem
 3. Nästan hela lokalen skrattade
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Özz hade tittat på komikerna på Engelen flera gånger innan han själv provade.
 2. Efter den lyckade debuten fick Özz ansvar för komikverksamheten på Engelen.
 3. Özz var nöjd med att fortsätta som servitör hela livet.
7. Texten säger att “att vilja är en sak och att våga en annan”. Förklara med egna ord vad som menas.
8. Varför beskrivs den här kvällen som en “vändpunkt” i Özz liv?
9. Texten säger att man som komiker inte har “något att gömma sig bakom” om skämten inte landar. Vad innebär det? (Tolka och svara.)
10. I sista stycket sägs att steget “från att titta på till att våga prova” kan vara det svåraste. Håller du med, och varför? (Tänk efter och svara.)

11. Den här texten handlar om *ett enda ögonblick* i Özz liv, inte om hela hans karriär. Varför kan en sådan närbild säga något viktigt om en människa? (Skriv ditt eget svar.)

Diskussionsfrågor

- Özz stod länge vid sidan och tittade på innan han själv vågade. Känner du igen det från ditt eget liv?
- Vad tror du krävs för att klara av att stå ensam på en scen och få andra att skratta?
- Texten menar att steget från att titta på till att våga prova kan vara det svåraste. Vilket sådant steg skulle du vilja ta?
- En liten kväll på en restaurang blev början på en hel karriär. Tror du att slumpen eller målet spelar störst roll för var man hamnar i livet?
- **Skriv (sammanhängande text):** Beskriv en gång då du vågade ta ett steg du var nervös för. Vad ledde fram till det, hur kändes ögonblicket, och vad hände efteråt? Skriv minst en halv sida.